

Datum 2022-05-12  
Diarienummer 2022-7351

Miljödepartementet  
[m.remissvar@regeringskansliet.se](mailto:m.remissvar@regeringskansliet.se)  
[marie.becker@regeringskansliet.se](mailto:marie.becker@regeringskansliet.se)

## Yttrande till Miljödepartementet över remiss om Naturvårdsverkets delredovisning av ett regeringsuppdrag att främja en mer effektiv och enhetlig tillsyn enligt miljöbalken, M2021/02410

### Miljöförvaltningens synpunkter

Nedan redogör förvaltningen för sina överväganden och förslag till ändringar.

#### Slutrapportering – att överväga perioder för nationell tillsynsstrategi och tillsynsvägledningsplaner

Förvaltningen ställer sig bakom Naturvårdsverkets förslag att längden på tillsynsstrategin bör omfatta en fyraårsperiod. Förvaltningen är också positiv till möjligheten att strategin i framtiden kan komma att inkludera betydligt fler strategiska frågor än vad den nuvarande versionen gör. Bägge förändringarna skulle innebära större möjligheter för kommunerna att verkligen implementera strategin fullt ut.

Vid förlängning av tillsynsstrategins giltighetstid blir det ännu viktigare att tillsynsstrategin inkluderar de grundläggande delarna inom tillsynen. Detta handlar till exempel om tydligare styrning av vilka områden vi behöver fokusera på och därunder en beskrivning av de största riskerna inom dessa områden. Vidare bör tillsynsstrategin tydligare beskriva passande tillsynsmetodik i form av processer och principer för den samma. Detta skapar goda förutsättningar för en effektiv tillsyn som leder till önskvärt resultat. Förvaltningen menar att dessa delar bör vara grunden i själva strategin. Den bör också bygga på grundläggande principer som är hållbara över tid, och som förfinas och förtydligas efterhand med syftet att alla som verkar inom tillsynen ges förutsättningen att bedriva en effektiv tillsyn.

Möjligheten för kommunerna att vara delaktiga i arbetet med framtagande av nästkommande strategi kan öka om det går längre tid mellan respektive revidering. Detta med anledning av att ett aktivt deltagande ställer krav på att kommunen kan ställa personella resurser till förfogande.

Förvaltningen delar Naturvårdsverkets uppfattning om att tillsynsvägledningsplanerna kommer att få mindre betydelse i och med att

strategin implementeras. Om det dessutom införs ett digitalt och samordnat råd och stöd i form av en ”tillsynswiki” så kan förmodligen tillsynsvägledningsplanerna förenklas ytterligare.

### **Lägesrapport resterande delar av uppdraget**

#### **Deluppdrag 1 - ta fram en arbetsmodell för att utarbeta en nationell tillsynsstrategi**

Förvaltningen har inga synpunkter.

#### **Deluppdrag 2 (tre deluppdrag)**

##### *2a – Samlad uppföljning och utvärdering av tillsyn:*

Förvaltningen ser positivt på att det utvecklas en samlad nationell uppföljning. Detta eftersom kommunerna idag lägger förhållandevis mycket tid på att redovisa olika uppgifter till flera olika myndigheter i olika format. En enhetlig rapportering som hämtas direkt ur kommunernas verksamhetssystem vore en önskvärd positiv utveckling. Förvaltningen anser att det är viktigt för utvecklingen av den nationella tillsynen och kontrollen att uppgifter inhämtas och analyseras enhetligt i hela landet. Förvaltningen anser vidare att den föreslagna indelningen i olika kategorier är bra och har inga ytterligare synpunkter på detta.

Naturvårdverket redovisar i sin delredovisning planerna för ett fördjupat arbete med att ta fram indikatorer som belyser betydelsen av samverkan mellan kommuner inom olika områden. I detta arbete har arbetsgruppen studerat möjligheten att översätta Livsmedelverkets förslag på indikatorer till miljöbalkens område. Förvaltningen bedömer att det absolut bör vara relevant att titta vidare på detta. Det bör finnas vinster med att nyttja Livsmedelsverkets redan genomförda arbete och bygga vidare på det.

Förvaltningen vill också belysa vikten av att följa och utvärdera andra typer av samverkan än samverkan mellan kommunala nämnder med ansvar enligt miljöbalken då vi menar att fler typer av samverkan är nödvändig för att vi ska nå framgång i vårt myndighetsuppdrag. Vi tänker här särskilt på myndighetssamverkan inom området ”osund konkurrens”. Det är ett område som blir alltmer aktuellt och där myndigheterna behöver stärka sitt arbete betydligt. Att motverka osund konkurrens anser vi är en del av myndigheternas grunduppdrag som vi just nu inte klarar av att fullgöra i den omfattning som borde vara aktuell. Det är därför viktigt att staten går före och identifierar indikatorer som kan visa på framgångsfaktorer i arbetet med att motverka osund konkurrens.

##### *2b – Samordnat råd och stöd:*

När det gäller samordnat råd och stöd vill förvaltningen peka på livsmedelverkets kontrollwiki som ett föredöme. I denna finns dessutom delar som handlar om kontrollprocesser, uppföljning samt förvaltningsrättsliga frågor som skulle kunna harmoniseras och utvecklas tillsammans i samverkan med Livsmedelsverket. Idag saknas det till stor del styrning kring tillsynsmetodik och hur inspektörer lämpligen arbetar likartat och rättssäkert i enlighet med fastställda processer. Förvaltningen skulle

välkomna en ökad tydlighet i de strategiska frågor som bidrar till att skapa ”God tillsyn” på samma sätt som Livsmedelsverket har definierat sitt begrepp ”God kontrollsed”. Som ett exempel kan nämnas att förvaltningen förespråkar mer ökad tillsyn som säkerställer en mer objektiv och rättssäker tillsyn samtidigt som osund konkurrens effektivare motverkas med detta arbetssätt.

#### *2c – Plan för ökad digitalisering:*

Förvaltningen kan inte nog understryka vikten av att få fram en plan för ökad digitalisering och säkerställande av att detta arbete blir framgångsrikt. Förvaltningen har tidigare yttrat sig kring de stora behov som finns av att effektivisera tillsynen genom en ökad digitalisering. Senast i samband med ett yttrande till Naturvårdsverket kring den nationella tillsynsstrategin som nu tagits fram.

Då förvaltningen är väl medveten om att det pågår många initiativ i omvärlden så instämmer vi i att det är lämpligt med ett iterativt och utforskande arbetssätt.

### **Deluppdrag 3 – Kompetens och utbildning- ta fram kriterier för kompetens inom tillsynen – ta fram en plan för fort- och vidareutbildning för personer som arbetar med tillsyn**

Förvaltningen ser positivt på att det tas fram kriterier för kompetens inom tillsynen. Det finns självklart ett grundläggande behov av att kunna säkerställa att personalen har rätt kunskaper och rätt kompetens. Vidare finns det ett behov av att de statliga myndigheterna ser till att det finns möjligheter till kompetensutveckling. Detta för att inspektörerna ska kunna hålla sig ajour med den utveckling som pågår i samhället och som påverkar yrkesrollen.

För att lyckas med detta deluppdrag behöver det göras tydligt vad som är kunskap och vad som är kompetens. Göteborgs Stad jobbar med kompetensbaserad rekrytering och i det sammanhanget definieras kompetens på följande sätt. ”*Förmåga motivation och förutsättning att utföra en konkret arbetsuppgift genom att tillämpa kunskaper och färdigheter*”. Kompetenser är alltså färdigheter eller egenskaper som används för att uppnå ett önskat beteende eller sätt att agera i en given situation.

Förvaltningen menar således att det behöver skiljas på kompetens och kunskap i deluppdraget ”kompetens och utbildning”. Det är av strategisk vikt för tillsynen att samtliga myndigheter rekryterar personer med rätt kompetenser för att utföra respektive myndighets tillsynsuppdrag. Det är också viktigt att myndigheterna har relevant kunskap utifrån de utmaningar som finns på respektive myndighet.

Genom att fastställa kriterier för kunskaper och kompetenser i deluppdraget samt ta fram planer för fort- och vidareutbildning så bedömer förvaltningen att detta kan bidra till att öka möjligheterna till en effektiv och mer enhetlig tillsyn. Det är dock som tidigare nämnts av vikt att det fokuseras på

tillsynsmetodikens grunder. Frånvaron av tydlig uppföljning är i många fall ett exempel på områden som behöver stärkas inom de flesta myndigheter.

## **Övergripande utmaningar som riskerar att påverka uppdraget**

### **Deluppdrag 2c, plan för digitalisering**

Förvaltningen delar uppfattningen att det är deluppdrag 2c, plan för digitalisering som är det mest utmanande deluppdraget utifrån den komplexitet som frågan besitter. Här finns såväl juridiska som organisatoriska och tekniska utmaningar som måste lösas.

Förvaltningen vill återigen trycka på vikten av att det avsätts tillräckliga resurser för att digitaliseringen ska komma igång på allvar.

### **Samverkan**

Kommunernas delaktighet pekats ut som ytterligare en utmaning och att det genom Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) kommit information om att kommunerna i dagsläget är tveksamma till att avsätta personella resurser i regeringsuppdraget.

Förvaltningen bedömer att detta bygger på ett missförstånd i kommunikationen. I SKR:s miljöchefsnätverk har frågan diskuterats och då med utgångspunkten att det är arbetsformerna som behöver utvecklas och kompletteras så att kommunala tjänstepersoner aktivt kan bidra till arbetet, samtidigt som det inte kan vara det enda sättet som kommunerna kan påverka tillsynsstrategins innehåll. Med det format som tillämpas i nuläget med arbetsgrupper som bemannas med medarbetare från såväl de nationella myndigheterna som kommunerna blir de kommunala tjänstepersonerna en form av gisslan. Detta för att de endast har mandat att bidra med sin kompetens inom respektive tillsynsområde, men inte har någon formell rätt att företräda kommunerna i olika ställningstagande som måste göras under arbetets gång. Arbetssätten måste således kompletteras med remissrundor där kommunala chefer och inte minst de kommunala politikerna får möjlighet att komma med inspel och synpunkter.

Förvaltningen ser fram emot ett utvecklat arbetssätt där vi kan bidra med de erfarenheter som vi samlat på oss under de senaste åren då vi aktivt arbetat med att utveckla grunderna för att säkerställa en effektiv och rättssäker tillsyn både genom aktivt deltagande i arbetsgrupperna och genom formella remisser som behandlas i nämnderna.

Ärendet har handlagts av:

Martin Kihlstrand  
Verksamhetsutvecklare

E-post: [martin.kihlstrand@miljo.goteborg.se](mailto:martin.kihlstrand@miljo.goteborg.se)  
Telefon: 031-368 39 40